1926

მზრუნველი მწერლობა

Библиотека-Музей
имени
Акад. Н. Марра
Академия наук Г. С. С. Р.
12 636

№1

ОЗУРГЕТИ
1926

მწერლობა და საზოგადოებრივობა

დღეს ქართული მწერლობა გაერთიანებული გამოდის საზოგადოების წინაშე. და ამ უკანასკნელს უფლება აქვს იკითხოს— რამ გააერთიანა მწერლობა საქართველოში, რისთვის გაერთიანდა იგი და რა გზისაკენ მოუწოდებს ხალხს ქართული მწერლობა.

ჩვენც ვალდებული ვართ პასუხი გავსცეთ ამ კითხვას ნათლად და პირდაპირ.

ჯერ საკუთარ, სპეციფიურ საკითხის შესახებ.

„იმპერატორები ვერ უკვდავყოფენ პოეტებს, ხოლო პოეტებს შეუძლია უკვდავყონ იმპერატორები". ეს ძველი თქმულებაა და მას მიემატებოდა ბევრი ძველი და ახალი თქმა, დამამტკიცებელი მისა, რომ პოეტობა, მწერლობა, ხელოვნად ყოფნა არის ნიჭის და არა მდგომარეობის საქმე. და რამდენადაც ეს ასეა, შეუძლებელია ვინმე გახდეს მწერლად უმაღლესი განკარგულების ძალით, ან ამავე განკარგულებით ვინმეს ჩამოერთვას ტალანტი მწერლისა და ხელოვანის.

მონარქია სდევნიდა ტოლსტოის და მის ნაწერებს, მან დაპატიმრა კატორღაში დოსტოევსკი, მანვე დასაჯა პუშკინი; რესპუბლიკა სდევნის რომენ როლანს და ბევრ ნაოლაგს მოლალტედ ანრი ბარბიუსს საფრანგეთში, მაგრამ ეს ოდნავ არ აშცირებს მათ ნიჭს და მათ მნიშვნელობას საკაცობრიო ლიტერატურაში.

რევოლიუციამ თავი მოკვეთა ანდრეი შენიეს, მანვე დაუდგა გილიოტინა ლავუაზიეს, მაგრამ პირველს არ წაერთვა პოეტის სახელი, მეორე დარჩა მეცნიერად დღემდე.

დაპირისპირება ტალანტების და მათი შებრძოლება სინტერესოა, პროგრესია. ძალადობა და ნიჭი გაერსიან ერთმანეთს. მათი დაპირისპირება არანორმალური ამბავია. რეგრესია კულტურისთვის.

თუ ახე დავაყენებთ მწერალის და საზოგადოდ ხელოვანის შემოქმედებითი მუშაობის კითხვას, მაშინ უნდა მივიღოთ მწერალის მიმართ საჭიროება შემოქმედების თავისუფალი თვითგამორკვევის, მივიღოთ ზედამეტობა შემზღუდველი ფაქტორებისა.

რამდენადაც ამ სფეროში ადგილი ქონდა, თუ აქვს, არანორმალურ დამოკიდებულებას, (დიდ გადატეხებს ეგ სჩვეია) ეს არანორმალური მდგომარეობა საჭიროა დაძლეულ იქნას. ეგ დღეს შესაძლებელია. უპირატესობა ნიჭს და არა ორგანიზაციულად შეკავშირებულ უნიჭობას. პირობები ამ ნიჭის გამოჩენისა და განვითარებისათვის.

ამიტომაა საჭირო შემოქმედებათა ჭიდილი. და ამ ხაზით არა გაერთიანებაა საჭირო, არამედ შეჯიბრება, არა ერთფეროვნება, არამედ მრავალსაირმა და სხვამა. ამ მიმართულებით ძნელეცაა მწერლობის გაერთიანება.

საჭიროა ვეძიოთ სხვა, არა ინდივიდუალური ასპარეზი დაახლოებისა და გაერთიანებისათვის. ჩვენთვის, ქართველი მწერლებისთვის, ეს ასპარეზი ნახულია, მხოლოდ დღეს ამ ადგილს უნდა გამოჩინება, გაწმენდა, გაფართოება, რომ ადგილი დასანახი გახდეს იგი ამ ბურუსიან დროში როგორც თვით მწერლობისათვის, ისე ქვეყნის თვალში.

ამ ასპარეზს ჰქვიან—სამშობლო და კაცობრიობა.

ამ ასპარეზზე ეტეოდა დღემდე მსოფლიო ხელოვნება და სხვა, ახალი მოედანი ნიჭის გამოჩენისა და მსხვერპლის ჯერ შემოქმედისთვის არ აღმოჩენილა.

შეიძლება ითქვას, რომ მწერალი, ხელოვანი, არაა ვალდებული ორგანიზაციულად ჩაეხს ისეთ საქმიანობაში, რომელსაც ის პიროვნულადაც ასრულებს და ანხორციელებს თავის შემოქმედებით, მაგრამ აქ ისმება საკითხი მეორენარი ვალდებულების:

როდესაც ჩვენ მოვიხოხოვთ, რომ საზოგადოება, ძალაუფლება, ეპოქა, ანგარიშს უწევდეს ნიჭიერებას, ტალანტს, შემოქმედს და აყენებდეს მას თავისუფლად განვითარების პირობებში; როდესაც ჩვენ მოვიხოხოვთ, რომ ასეთს გილიოტინა როგორც შენიეს და გუმილიოვს, ისე პუშკინს,—ხომ უნდა ვეკონდეს სათანადო პასუხი, როცა ამავე დროს მოგვაბრუნებენ იმ ფაქტებისაკენ, რომელნიც ამოძრავებენ ამავე ეპოქას და რომელნიც ქმნიან ამ ეპოქის შინაარსს. ჩვენ სამართლიანათ მიგვითითებენ ამ ფაქტების დიქტატურაზე და კიდევაც რომ ეს ახე არ მოხდეს, ჩვენ არა გვაქვს ზნეობრივი უფლება გავეკეცეთ მათ და ამ ფაქტებს არ გაეწიოთ ანგარიში. და რამდენადაც ეს ფაქტები სოციალური, საზოგადოებრივი, მოკალკულირებული ხასიათის, იმდენად მწერლობაც ვალდებულია გამოეხმაუროს მათ საზოგადოებრივად, მოკალკულირებად, კოლექტიურად. სხვა დროს შეიძლება ლოდაი ასეთგვარი მუშაობის არ იყო მოპაჯენილი მწერლობაზე ასეთი სამწვავით. მაგრამ ჩვენ ვიცით, რომ ახეთ მოვალეობის აღსრულებაში თვისი დროის წინაშე მაინც შთაინოქა დიდი პოეტური ნიჭი ილია ჭავჭავაძის და საზოგადოებრივმა ბრძოლამ გაანახევრა ჩვენი დიდი პოეტებისა და მწერლების შემოქმედებითი პოტენცია, ვინაიდან შეუძლებელია, დანაშაული, მწერალმა ზურგი შეაქციოს ქვეყნის ტკივილებს. ეს ტკივილები მრავალნაირი და მრავალფეროვანი იყო საქართველოში და არის დღესაც. ცხადია, მწერლობას არ შეუძლია იყოს ნეიტრალური, ინერტიული ეპოქისა და ხალხის წინაშე. მას არ შეუძლია უსტვენოს მარტო „ტკბილ ხმაზე", როცა საუკუნე ბღავის ბრძოლის საკვირველით.

და ქართული მწერლობა სცდილობს მოიხადოს ეს მძიმე მოვალეობა მოკალკაჭის, განსაკუთრებით მძიმე მას შემდეგ, რაც ჩვენ მოვეკეცით დიდი რევოლიუციის გავლენის სფეროში,

რაც საქართველოში მოკვდა ძველი საზოგადოებრივობა, რაც დაეცა და წახდა მწერლობის წონა და მნიშვნელობა საქართველოში, რაც გაიზნიქა და გატეხა ჩვენი ეროვნული აზროვნების ტრადიციული ღერძი.

ამიტომ იყო, რომ 22 თებერვალს მწერლობა მივიდა გაერთიანებულ ყრილობაზე, სადაც იგი შეეცადა გამოერკვია თავისი დამოკიდებულება რევოლიუციისადმი და საერთოდ აეწონა თავისი თავი.

აქ საბოლოოდ ჩამოყალიბდა ქართული ინტელიგენციის მნიშვნელოვანი ნაწილის მოქალაქეობრივი, სახელმწიფოებრივი მიდგომა ამ საკითხისადმი. აქ განცხადებულ იქნა, რომ მას, ქართულ მწერლობას, არც იმდენი სადაო აქვს რევოლიუციასთან, როგორც ამას ფიქრობდა ბევრი, ყრილობაზე ითქვა სრულის პასუხისმგებლობით, რომ ოქტომბრის რევოლიუცია ქართულ მწერლობას მიაჩნია პროგრესიულ მოვლენად, რომ ქართული მწერლობა შეეცდება ამ მოვლენის გაღრმავებასა და განმტკიცებას, რათა ოქტომბრის რევოლიუციის შემდეგ შექმნილი ურთიერთობა წარმართულ იქნას აგრეთვე საქართველოს სოციალურ, საზოგადოებრივ და სახელმწიფოებრივ განვითარებისაკენაც. მწერლობამ გამოსთქვა სურვილი ამ მიმართულებით ორგანიული მუშაობისა და აღიარა, რომ ამ მუშაობას ის მოათავსებს კულტურულ, საზოგადოებრივ საქმიანობის გამოცოცხლების ფარგლებში, ვინაიდან პოლიტიკურად, საკავშირო კონსტიტუციის სფეროში, ხელისუფლებასთან არავითარი სადაო მწერლობას არა აქვს. მწერლობამ პირველად აღძრა საკითხი ასეთი მუშაობის ფაქტად ქცევისა. თავს იდო ეს საქმე და ამით, შეიძლება ვსთქვათ, პირველად ჩაუყარა საფუძველი ახალ ქართულ საზოგადოებრივობას.

და დღეს ქართული მწერლობა იწყებს მის რეალიზაციას, რაც ლიტერატურის და პოლიტიკის მხრივ გამოთქმული იყო თებერვლის ყრილობაზე. იწყებს, როგორც მოაზროვნე მოქალაქე, იმ სურვილით, რომ შემოქმედებაშიაც არ გაეკცეს აღებულ ხაზს, რამდენადაც შესაძლებელი იქნება ჩვენი თაობის ქართველ მწერლისათვის შეათანხმოს გრძნობა და აზროვნება, პოლიტიკა და შემოქმედება.

ამ ცდის გამომსახველი იქნება „ქართული მწერლობა“.

ნიკოლოზ მიწიშვილი.

■ ■